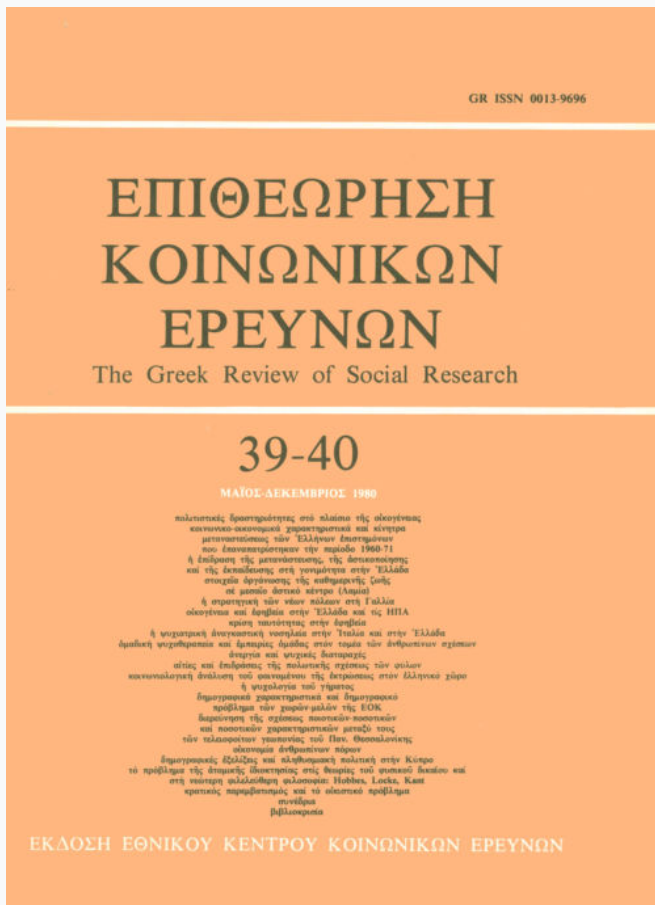

The Greek Review of Social Research

Vol 39 (1980)

39-40

Η στρατηγική των νέων πόλεων στη Γαλλία

Πάνος Σταθακόπουλος

doi: [10.12681/grsr.550](https://doi.org/10.12681/grsr.550)

Copyright © 1980, Πάνος Σταθακόπουλος

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Σταθακόπουλος Π. (1980). Η στρατηγική των νέων πόλεων στη Γαλλία. *The Greek Review of Social Research*, 39, 255–266. <https://doi.org/10.12681/grsr.550>

ή στρατηγική τών νέων πόλεων στή Γαλλία

του
Πάνου Σταθακόπουλου

’Αρχιτέκτονα-Πολεοδόμου

Όταν ακούμε ή λέμε «νέες πόλεις», περιμένουμε νά ακούσουμε κάτι καινούργιο. Κάνοντας όμως μιά ιστορική ανασκόπηση, κυρίως στήν ευρωπαϊκή ιστορία, βλέπουμε ότι όλες αυτές οι «έννοιες» καθώς και οι «εφαρμογές» δέν είναι κάτι «νέο», αλλά συνέχεια τών παλιών σκέψεων μέ διαφορετικότερους τρόπους σύνθεσης και εφαρμογής.

Άπό τόν Μεσαίωνα ήδη ύπήρχαν «νέες πόλεις» στή Γαλλία. Κατά τόν 14ο και 15ο αιώνα, όρισμένοι βασιλείς δημιούργησαν τίς λεγόμενες επαύλεις «bastides» γιά τήν πυκνοκατοίκηση τών άπέραντων λεηλατημένων επαρχιών. Οί επαύλεις αυτές είχαν πολιτική και φορολογική οικονομία έξαρτημένη από τίς αυτές τών βασιλέων, και μιά ιδιαίτερη αλλά θαυμαστή άρχιτεκτονική.

Κατά τόν 14ο και 15ο αιώνα, παρατηρούμε τή δημιουργία παραμεθορίων και παραθαλασσιών περιοχών. Πόλεις κυρίως στρατιωτικές (δημιουργός τους είναι ένας μεγάλος τής όχρωματικής: ό Γάλλος Vauban).

Αυτά όμως, όπως και οι ούτοπιστικές κατασκευές τών Ledoux, Fourrié, Boullée, Laqueux, Godin, δέν μās επιτρέπουν νά μιλάμε άποκλειστικά γιά τή δημιουργία νέων πόλεων, μέ τήν έννοια ενός ολοκληρωμένου συνόλου. Άντίθετα, ή μόνη έντυπωσιακή κατασκευή είναι αυτή τής Πετρούπολης (Petrograd) τό 1703. Μέχρι 8.000 εργάτες συμμετείχαν στήν προσπάθεια άνανέωσης τής πόλεως πού τελείωσε τό 1763. Έδώ έγινε και ό πρώτος Διεθνής Διαγωνισμός Άρχιτεκτονικής καθώς και συμμετοχή του λαού στά σχέδια και κριτικές.

Έκτός όμως από αυτά τά παραδείγματα, ή δημιουργία τών νέων πόλεων άρχισε στήν Άγγλία, ή όποία ήταν ή πρώτη «βιομηχανική χώρα» και ή πρώτη στήν πολεοδομική επανάσταση καθώς και στίς κοινωνικο-οικονομικές μεταρρυθμίσεις.

- Τό 1937 συγκροτήθηκε ή επιτροπή Barlow: ή Κυβέρνηση ανάθετε σέ ειδικούς τήν άποστολή έθνικης χωροταξίας τής χώρας.
- Τό 1944 τό σχέδιο Abercrombie προτείνει ραδιοκεντρική άνανέωση του Λονδίνου.
- Τό 1946 τρεις γενιές νέων πόλεων θά ύπάρξουν («New towns»).
- 1946-50: Έξι νέες πόλεις δημιουργούνται στήν ύπόλοιπη Άγγλία Basildon-Grawlen, κτλ., ενώ στή Γαλλία κατά τό ίδιο διάστημα, κυρίως γύρω από τό Παρίσι, αρχίζουν νά παρουσιάζονται οι πρώτες μεγάλες λαϊκές κατοικίες (grands ensembles) ή τά μεγάλα άστικά συγκροτήματα τύπου Sarcelles.
- 1955-56: πόλεις πίο σημαντικές και αυτόνομες εμφανίζονται, μεταξύ τών όποιων οι Gumbernauld and Runcorn.

- Καί μετὰ τὸ 1960 μιά νέα σειρά «νέων πόλεων» ἐρ-
χεται στὸ φῶς (Keynes and Telford).

Ἐκτός ὅμως ἀπὸ τὶς ἀγγλικές νέες πόλεις, ἔχουμε μιά ὀλόκληρη σειρά δημιουργίας νέων πόλεων ἀνὰ τὸν κόσμο. Στὴ Γαλλία, ἔχουμε πέντε στὴν περιοχή τοῦ Παρισιοῦ καί τέσσερες στὴν ἐπαρχία στὸ ἐπίπεδο τῆς Keynes and Telford N.T.,¹ μὲ 200.000-400.000 κατοί-
κους, πόλεις πού δημιουργήθηκαν:

- γιὰ νὰ προσφέρουν καλύτερη ζωὴ στοὺς κατοί-
κους, καί
- γιὰ νὰ δεχθοῦν τὰ ἀπαραίτητα πλαίσια παραγωγῆς
καί ἐξυπηρέτησης γιὰ καλύτερη καί ἀνετη παραγω-
γῆ.

Καταβλήθηκε δηλαδὴ προσπάθεια γιὰ τὴν ἐπιτυχία
«κανονικῆς ἰσορροπίας».

- Ἴσορροπία ἀνάμεσα στοὺς κατοίκους καί τὶς λει-
τουργίες. Πληθυσμὸς καί ἀριθμὸς ἀπασχολήσεων.
- Ἴσορροπία ἀνάμεσα στὶς κοινωνικὲς τάξεις, πού
ὑπολογίστηκε ἀπὸ τὴν ἀναλογία τῶν διαφόρων τύ-
πων ἀπασχόλησης τῶν κατοίκων σὲ σχέση μετὰ τὴν
ἀναλογία ἰδίων τύπων στὴ Γαλλία καί τὴν περιο-
χῆ.

Στόχος τῆς «κοινωνικῆς ἰσορροπίας» εἶναι, καί ἦ-
ταν, ἡ αὐξηση τῆς κατανόησης ἀνάμεσα στὶς κοινωνι-
κὲς τάξεις, πού θὰ προκύψει ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ἐπα-
φῆ.

Πόλεις ἐντοπισμένες σὲ ἀστικές περιοχές

Οἱ νέες πόλεις δημιουργήθηκαν κοντὰ στὰ παλιὰ
ἀστικά κέντρα, μὲ σκοπὸ τὴν ἀνανέωση καί ἀναδιορ-
γάνωση τῶν προαστίων. Δὲν εἶναι πόλεις αὐτόνομες
οὔτε δορυφορικές, ἀλλὰ περιφερειακές, προσαρμοσμέ-
νες σὲ μιά μεγάλη μητροπολιτικὴ περιφέρεια. Ἡ
προσφορὰ ἀπασχόλησης καλύπτεται μῆσα στὸ πλάι-
σιο τῆς περιφερειακῆς ἀνάπτυξης.

Ἐάν ἡ ἰσορροπία μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ ἀπασχόλη-
σης καί τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς περιοχῆς εἶναι
ἀπαραίτητη, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι καί οἱ κάτοικοι
τῶν νέων πόλεων ὀφείλουν ἀπαραίτητα νὰ ἐργάζονται
ἐπὶ τόπου, ὅπως ἔγινε μὲ τὶς ἀγγλικές new towns.

Αὐτὴ ἡ ἐλευθερία ἐκλογῆς ἦταν μιά ἀπαραίτητη
προϋπόθεση γιὰ τοὺς μελετητές καί κατασκευαστές
τοῦ ἔθνικοῦ κατευθυντηρίου σχεδίου τῆς περιοχῆς
τοῦ Παρισιοῦ, τὸ ὁποῖο καί συντελέσισε στὴ δημιουρ-
γία τῶν νέων πόλεων.

Ἡ ἀγγλικὴ πρόθεση ἦταν νὰ ἀπελευθερώσει καί νὰ
ἀνακουφίσει τὸ Λονδίνο κατασκευάζοντας τὶς νέες
πόλεις μακριὰ ἀπὸ τὰ ὀδικὰ δίκτυα καί παραχωρώντας
κατοικία μόνον σ' αὐτοὺς πού εἶχαν ἤδη μιά
ἀπασχόληση στὸ χῶρο ἐκεῖνο. Ἡ ἰδέα αὐτὴ εἶχε κα-
τηγορηματικὰ ἀπορριφθεῖ στὴν περίπτωση νέων πό-
λεων στὴ Γαλλία. Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς

προϋποθέτει τέλεια συγκοινωνιακὰ δίκτυα μετὰ τῆς
νέας πόλης καί ὅλης τῆς περιοχῆς-περιφέρειας.
Προϋποθέτει ἀκόμη ὅτι οἱ πόλεις αὐτές δὲν βρίσκον-
ται πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὶς γύρω ἀστικές πόλεις: Τελικὰ,
ἀποδείχτηκε ὅτι εἶναι ἡ φυσικὰ ἀπομακρυσμένες ἢ
ἀποτελοῦν ἐπέκταση τῶν μεγάλων ἀστικῶν συγκεν-
τρώσεων. Ἡ θέση τους ἔγινε καί γίνεται ἀντικείμενο
κριτικῆς μετὰ τὴ δικαιολογία ὅτι ὄχι μόνον δὲν εὐνοοῦν
τὴν ἀποκέντρωση, ἀλλὰ ἀντιθέτως τὴν δημιουργοῦν,
ἰδιαίτερως οἱ νέες πόλεις γύρω ἀπὸ τὸ Παρίσι. Πάν-
τως, αὐτὴ ἡ πολιτικὴ ἦταν ἀρκετὰ ρεαλιστικὴ, μακριὰ
βέβαια ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῶν πολεοδομῶν..., ὑπαγορεύ-
τηκε ὅμως ἀπὸ τὰ αὐθαίρετα ρεύματα τῆς πολεοδο-
μίας. Ὡς αὐτὸς νὰ ἦταν ὁ λόγος, ἀλλὰ ἡ σκέψη ἦ-
ταν πολιτικὴ καί οἰκονομικὴ.

Εἶναι ἀδιανόητο, σὲ μιά οἰκονομικὰ ἐλευθερὴ κοι-
νωνία, νὰ προσελκυσθοῦν οἱ ἰδιωτικοὶ φορεῖς ἐπένδυ-
σης κατοικίων (καί μόνο λαϊκῶν κατοικίων), ἀπασχο-
λῆσει δευτερογενοῦς καί τριτογενοῦς τομέα, δηλαδὴ
πολεοδομικὰ διαφοροποιούμενη μῆσα σὲ μιά πλαστὴ
ἐπιχείρηση, μακριὰ ἀπὸ τὰ φυσικὰ ρεύματα τῶν ὑπαρ-
χόντων ἀστικῶν γύρω κέντρων.

Εἶναι ἐπίσης ἐνδεχόμενο τὰ νέα ἐμπορικὰ κέντρα,
εἰδικὰ σὲ πρώτη φάση, νὰ μὴ εἶναι σὲ θέση νὰ ἀντα-
γωνισθοῦν τὰ παλιὰ. Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ δημιουργη-
θοῦν πόλεις «αὐταρχικές», κλειστὲς στὸν ἐσωτὸς τους,
σὲ μιά ἐποχῆ, ὅπου ἡ κινητικότητα εἶναι σῆμα προό-
δου ἢ ὅπου τὰ μεταφορικὰ μῆσα, ἐκμηδενίζοντας τὶς
ἀποστάσεις, συντελοῦν στὸ νὰ μεγαλώσει ἡ ἄκτινα
ἐπιρροῆς τῆς πόλης, δηλαδὴ νὰ γίνει μεγαλύτερη ἡ
ἐξάπλωση τῆς περιφέρειάς της ἢ τῆς ἀστικῆς συγκεν-
τρώσεως.

Ἐπρόκειται γιὰ κάποιον γάμο μετὰ τὴν αὐθόρμητη
πολεοδομία, πού μπορούμε νὰ τὴν κατευθύνουμε συγ-
χρόνως ἢ, μὲ ἄλλα λόγια, νὰ τοποθετηθῶμε ἠθελήμε-
να μῆσα στὸ ρεῦμα, ἀλλὰ ἀρκετὰ μακριὰ ἀπὸ τὴν πη-
γὴ του, ὅστε νὰ ἔχει χάσει τὴν καταστρεπτικὴ του
δύναμη, κι ἀρκετὰ κοντὰ, ὅστε, ἐλέγχοντας το, θέτον-
τάς το σὲ ροή, νὰ εἶναι δυνατό νὰ προκαλέσουμε τὴ
γένεση ἑνὸς νέου δυναμικοῦ πού, μακροπρόθεσμα,
θὰ συμβάλει αὐθορμήτως στὴν ἐπαναἰσορροπία
ὀλόκληρης τῆς ἀστικῆς περιοχῆς.

Ἰσορροπημένες πόλεις

Ἡ ἐλευθερία τῆς ἀπασχόλησης ἐξαρτᾶται πρῶτα
ἀπ' ὅλα ἀπὸ τὴν δυνατότητα πού ὑπάρχει νὰ βρεῖ κα-
νεὶς δουλειὰ στὴν πόλη ἢ στὴν περιοχή πού κατοικεῖ.
Ἡ δυνατότητα ἰσορροπίας μετὰ τῆς προσφορᾶς ἐργα-
σίας καί ἀριθμοῦ κατοικίων εἶναι κυρίως μιά ἀρχὴ
στὴ δημιουργία τῶν νέων πόλεων. Ὁ ἀντικειμενικὸς
σκοπὸς εἶναι νὰ ἐπιτευχθεῖ σὲ κάθε πόλιν ἕνας συντε-
λεστικὸς ἐργασίας γύρω στὸ 80%, μῆσα «αὐτάρκεια», δη-
λαδὴ ἰσορροπία μετὰ τῶν κατοίκων καί λειτουργιῶν
(πληθυσμὸς καί ἀπασχόληση).

1. N.T.: New Towns.

Σκοπὸς δὲν εἶναι μόνο νὰ προσφερθεῖ βιομηχανικὴ ἀπασχόληση ἀλλὰ ὅλη ἡ σειρά τῶν ἀσχολιῶν, καὶ ἰδίως στὸν τριτογενῆ τομεᾶ. Σὲ κάθε νέα πόλη ἔχει χωροθετηθεῖ μιὰ βιομηχανικὴ ζώνη καὶ πωλεῖται μαζί μετὰ τὰ οἰκόπεδα κατασκευῆς κατοικιῶν. Οἱ βαρεῖς βιομηχανίες, οἱ ὁποῖες μολύνουν τὴν ἀτμόσφαιρα, ἐγκαθίστανται στὴν περιφέρεια, μακριὰ ἀπὸ τὶς νέες πόλεις, ἐνῶ οἱ ἐλαφρὲς εἶναι κοντὰ στὶς κατοικίες.

Σχετικὰ μετὰ τὴν πολιτικὴ τῶν γραφείων, τὰ ἀπλά γραφεῖα εἶναι διασκορπισμένα στὸ κέντρο τῶν πόλεων καὶ τὰ «πάρκα ἀπασχόλησης» στὴν περιφέρεια, προσαρμογὴ τὴν ἀμερικανικὴ ἰδέα «business park».² Τὰ πάρκα αὐτὰ ἀποτελοῦν μιὰ νέα καινοτομία καὶ συναντοῦν τεράστια ἐπιτυχία (αὐξηση) μέσα στὶς νέες πόλεις. Ἡ δημιουργία τῶν πάρκων εἶναι μιὰ ἐπιτυχημένη προσπάθεια πού καμιά ἄλλη χώρα δὲν ἐπιχείρησε ἀκόμα, καὶ ἴσως εἶναι τὸ πιὸ βασικὸ στοιχεῖο τοῦ γαλλικοῦ πειράματος.

Ἡ ἐπιτυχία του ἐξαρτᾶται ἀπὸ μιὰ πολιτικὴ ἐνθαρρυντικὴ πού καταπολεμᾷ τὴ συνθησιαμὴ ἰδέα νὰ δημιουργηθῶνται τὰ γραφεῖα στὴν καρδιά τῶν παλιῶν ἀστικῶν πόλεων.

Ἐκτός ἀπὸ αὐτὰ τὰ μέτρα, χαρακτηριστικὸ εἶναι ἡ πρὶμοδότηση καὶ οἱ διευκολύνσεις πού παρέχονται στὶς βιομηχανίες γιὰ νὰ ἐγκατασταθοῦν στὶς νέες πόλεις. Μετὰ τὸ νόμο τοῦ 1960, γιὰ κάθε βιομηχανικὴ ἐγκατάσταση μεγαλύτερη ἀπὸ 1500 μ² ἢ γιὰ γραφεῖα μεγαλύτερα ἀπὸ 1000 μ², πρέπει νὰ ζητεῖται ἡ ἔγκριση τῆς ἐπιτροπῆς ἀποκέντρωσης· αὐτὸ βέβαια ἰσχύει γιὰ τὸ Παρίσι.

Ὅλα αὐτὰ τὰ μέτρα θὰ πᾶνουν νὰ ἰσχύουν ὅταν οἱ νέες πόλεις θὰ εἶναι ἀρκετὰ προχωρημένες, ὥστε νὰ ἐμπνέουν ἐμπιστοσύνη στοὺς ἐπενδυτές, καὶ θὰ ἔχουν πιά τελειοποιήσει τὸν ἐξοπλισμὸ ὑποδομῆς καὶ τὸν ἐπιχειρησιακὸ ἐξοπλισμὸ, τηλέφωνο, τῆλεξ κτλ.

Πάντως, μέχρι σήμερα οἱ προβλέψεις τοῦ VI πλάνου δὲν ἔχουν ὑλοποιηθεῖ, κυρίως γιὰ τὶς νέες πόλεις στὴν περιοχὴ Παρισιῦ, καὶ πιὸ ἀποκλειστικὰ στὸν τριτογενῆ τομεᾶ.

ἀνάλυση τῆς νομικο-οικονομικο-πολιτικο-θεσμικῆς διαδικασίας

α) *Οἱ πέντε νέες πόλεις στὴν περιοχὴ τοῦ Παρισιῦ (II de France)*

Ἡ περιοχὴ II de France, περιοχὴ τοῦ Παρισιῦ, ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς ἐπαρχίες τῆς «μικρῆς κορώνας» (petite couronne) καὶ τέσσερες ἐπαρχίες τῆς «μεγάλης

κορώνας». Ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῶν τριῶν τελευταίων δημογραφικῶν ἀπογραφῶν βλέπουμε ὅτι:

Οἱ γύρω περιοχὲς αὐξάνουν δημογραφικά, ἐνῶ τὸ Παρίσι συνεχῶς ἐλαττώνεται.

	1962	1968	1975
Paris	2.790.000	2.590.000	2.299.000
II de France	8.460.000	9.250.000	9.878.000

Συνολικά, τὸ Παρίσι, σὲ δεκατρία χρόνια, θὰ ἔχει χάσει 500.000 κατοίκους, ἐνῶ ἡ II de France αὐξάνεται σὲ σημείο, πού νὰ περιέχει στὸ 1/50 τῆς ἐπιφάνειας τὸ 1/5 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γαλλίας. Ἡ προσπάθεια νὰ σταματήσει ἡ αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ στὴν περιοχὴ τοῦ Παρισιῦ μετὰ τὸ PADOC³ στὴ δεκαετία τοῦ 1950, ἀπέτυχε. Ὅμως, μιὰ καινούργια στρατηγικὴ χαράχτηκε μετὰ τὸ κατευθυντήριο σχέδιο χωροταξίας καὶ πολεοδομίας (SDAU), τὸ 1965. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἰδέα συντετῆ: νὰ μεθοδευτεῖ ἡ αὐξηση τοῦ Παρισιῦ, καὶ συγχρόνως νὰ ἀναδιοργανωθεῖ. Ὁ κύριος ἄξονας φυσικῆς αὐξησης εἶναι ὁ Σηκουάνας.

Ἡ τακτικὴ τοῦ SDAU καθόρισε δύο ἄξονες δευτερεύοντες τῆς πολεοδομικῆς αὐτῆς ἐπιχείρησης παράλληλα, ἐνῶ συγχρόνως τοὺς τοποθέτησε ἐκατέρωθεν τοῦ ἄξονα αὐξησης: *la vallée de la Marne* καὶ *la vallée de la Seine* (Ἡ κοιλάδα τοῦ Μάρνη καὶ ἡ κοιλάδα τοῦ Σηκουάνα).

Ἐνας ἄξονας ἀπὸ τὸ Βορρά, περνώντας ἀπὸ Meaux, Doisy-le-Grand, La Lisiere de Roissy-en-France, La Vallée de Montmerency, Pontoise, θὰ δεχθεῖ τὴν ἐγκατάσταση τῶν καινούργιων πόλεων Cergy-Pontoise στὸ Βορρά, ὄντικα τοῦ Παρισιῦ, καὶ Marne-la Vallée στὸ Βορρά, ἀνατολικά. Ἐνας ἄλλος ἀπὸ τὸ Νότο, περνώντας ἀπὸ Mellin Evry-Palaiseau, Trappes, Mantes, θὰ δεχθεῖ τὴν ἐγκατάσταση τῶν καινούργιων πόλεων Melun-Senart, νοτιο-ανατολικά, Evry, κατὰ μῆκος τοῦ αὐτοκινητοδρόμου τοῦ Νότου, Saint-Quentin-en-Iveline, νοτιο-δυτικά, κοντὰ στὶς Βερσαλλίες. Ἐτσι, ἡ περιοχὴ τοῦ Παρισιῦ θὰ γίνεῖ πραγματικὰ πολυκεντρικὴ καὶ θὰ ἀναδιοργανωθεῖ γύρω ἀπὸ τὶς πόλεις καὶ τὰ πέντε κέντρα τῶν νέων πόλεων.

Ἡ DATAR⁴ ὀνόμαζε τὶς πόλεις αὐτές πόλεις στήριγματος καὶ ἰσορροπίας, γιὰτὶ σ' αὐτές θὰ γίνεῖ τὸ πρῶτο βῆμα ἀποκέντρωσης πρὸς τὶς μεγάλες ἐπαρχιακὲς μητροπόλεις.

Ἐτσι, τὸ SDAU ὅλης τῆς περιοχῆς Παρισίων μετατράπηκε σὲ SDAU τῆς περιοχῆς II de France, στὶς 28 Μαΐου 1969, καὶ ὀνομάστηκε SDAURIF.⁵ Αὐτὸ τὸ SDAURIF ἐπανεξετάστηκε στὸ σύνολο του ἀπὸ τὸ

3. PADOC: Σχέδιο χωροταξίας καὶ γενικῆς ὀργανώσεως τῆς περιοχῆς Παρισιῦ.

4. DATAR: Ἡ ἀνώτατη, μετὰ τὸν πρωθυπουργό, ἀρχή, πού διευθύνει καὶ ἀποφασίζει γιὰ τὸ ἔθνικο κατευθυντήριο σχέδιο.

5. SDAURIF: Κατευθυντήριο σχέδιο χωροταξίας καὶ πολεοδομίας τῆς περιοχῆς II de France.

2. Business Park = Centres d'Affaires: Ἐνα μεγάλο ἐμπορικὸ κέντρο, μετὰ γραφεῖα, ἰδιωτικὰ καὶ ὄμοια, μετὰ κέντρα ψυχαγωγίας καὶ πολιτιστικὰ, πού ὅλα μαζί συνθέτουν μιὰ ἔννοια σάν τὴ δική μας τὴν ἀγορά (forum) καὶ βρίσκονται στὴν καρδιά τοῦ κέντρου αὐτοῦ.

1974, γιά νά γίνει τελειωτικά ἀποδεκτό τήν 1η Ἰουλίου 1976. Ἡ προτεραιότητα στίς πέντε καινούργιες πόλεις παρέμεινε, προστέθηκαν ὁμῶς καινούργια στοιχεία. Παράμενει ἡ πολιτική γιά δημιουργία φυσικῶν περιοχῶν ἰσορροπίας, καθώς καί χωροταξία γεωργικῶν περιοχῶν μέσα στήν περιοχή II de France. Προβλέπεται ἐπίσης δημιουργία χώρων ἀναψυχῆς καί ψυχαγωγίας. Ἡ χωροταξική αὐτή ἰδέα (ZNE)⁶ ὁλοκληρώνει τήν πρωταρχική ἰδέα τοῦ Lewis Mumford γιά τήν «κυριαρχία τοῦ πράσινου». Τροποποιήσεις στό SDAU ἔγιναν καί γιά τή βελτίωση τοῦ κυκλοφοριακοῦ συστήματος. Προοδευτικά, δίνεται προτεραιότητα στό ἀστικό συγκοινωνιακό μέσο, κυρίως, στίς καινούργιες πόλεις.

Οἱ συνεχεῖς ἀναθεωρήσεις τοῦ SDAU δέν εἶναι ἄσχετες μέ τήν κρατική διοικητική τροποποίηση, μέ τό καταστατικό τοῦ Παρισιῦ καί τῆς περιοχῆς. Δέν ὑπάρχουν πιά δύο νομάρχεις, Παρισιῦ καί περιοχῆς, ἀλλά ἕνας γιά ὅλη τήν περιοχή, καθώς καί ἕνας δήμαρχος γιά τήν πρωτεύουσα, γιά πρώτη φορά μετά ἀπό 100 χρόνια (J. Chirac), πού θά ἐλέγχει τή δύναμη τοῦ Παρισιῦ. Εἶναι μία γραφειοκρατική διοίκηση μέ 35.000 ἀνθρώπους καί ἕνα προϋπολογισμός 7 1/2 δισεκατομμυρίων φράγκων περίπου. Τό συμβούλιο τοῦ Παρισιῦ διαθέτει 109 δημοτικούς συμβούλους ἐξαιτίας θητείας. Τό Διοικητικό συμβούλιο τῆς περιοχῆς ἐπαρξίας τοῦ Παρισιῦ ἀντικαταστάθηκε ἀπό τό Γενικό Συμβούλιο.

Οἱ πέντε νέες πόλεις τῆς περιοχῆς Παρισιῦ ἔχουν ὀρισμένα κοινά χαρακτηριστικά:

Ὁφείλουν νά δεχθοῦν ἡ καθεμιά περίπου 380-400.000 κατοίκους ἀπό τώρα ἕως τό 2.000 καί ἔχουν πολεοδομική περίμετρο ἀπό 7.000-15.000 ἑκτάρια (μέσος ὅρος).

Γιά νά μπορέσουν νά ἀποκεντρωθοῦν οἱ βιομηχανίες, χωρίς νά ἀπομακρυνθοῦν πολύ ἀπό τήν πρωτεύουσα, ἡ ἀπόστασή τους ἀπό τό Παρίσι εἶναι 10-35 χλμ.

Οἱ καρδιές τῶν καινούργιων πόλεων περιέχουν κυρίως ἐξοπλισμό διοικητικό, καθώς καί ἐμπορικά κέντρα μέ ἄκτινα δράσης στή γύρω περιοχή, γιά νά ἐξυπηρετοῦν 30-50.000 κατοίκους, κυρίως γιά τίς παλιές συνοικίες πού δημιουργήθηκαν ἀπό τά grands ensembles.⁷

Ἐξέχουσα θέση κατέχουν τά φυσικά δάση πού εἶναι ZNE (δάση, λίμνες, ἀγροτικές περιοχές) στό ἔσω-τερικό τῶν πόλεων αὐτῶν.

Ἡ κυκλοφορία εἶναι βασισμένη στό διαχωρισμό τοῦ δικτύου κυκλοφορίας λεωφορείων, πεζῶν καί ποδηλατιστῶν. Στό θέμα τῆς ἐργασίας, τά 8/10 τῶν ἀτόμων πρέπει νά βρίσκουν δουλειά ἐπί τόπου, ἀποφεύγοντας τίς μεγάλες μετακινήσεις.

6. ZNE: Ἐθνικές περιοχές φυσικῆς ἰσορροπίας.

7. Grands Ensembles: Μεγάλα οἰκοδομικά συγκροτήματα (κυρίως κατοικιών).

Τό 1977, μιά σημαντική καθυστέρηση σημειώθηκε μέ τήν οικονομική κρίση, ἔχοντας σάν συνέπεια τή μὴ δημιουργία καινούργιων λειτουργικῶν θέσεων. Ὁμῶς, ἡ διαφοροποίηση τῶν λειτουργιῶν πρότω, δευτέρου καί τρίτου τομέα, τέθηκε σέ ἐφαρμογή ἀπό τό Etablissement Public (Δημόσιος Ὄργανισμός).

Αὐτές οἱ πόλεις ἄρχισαν νά ἐμφανίζουν τώρα μιά σχετική κοινωνική λειτουργία καί συγχρόνως κρατική, παρουσιάζοντας ὀρισμένα θετικά στοιχεία στό ἐπίπεδο τοῦ κοινωνικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἄν καί οἱ μεγάλοι οἰκισμοί ὑφίστανται ἐδῶ καί 25 χρόνια.

Οἱ νέες πόλεις στήν ἐπαρχία

Τό 1966, καταρτίστηκαν οἱ ὀργανισμοί μελετῶν τῶν μεγάλων πόλεων OREAM⁸ (Organisation d' Etudes d' Aires Métropolitaines), πού προορισμό εἶχαν νά συμβάλουν στήν ἀποκέντρωση αὐτῶν τῶν πόλεων. Ὑπόκεινται στή δικαιοδοσία τοῦ κάθε νομάρχη τῆς περιοχῆς αὐτῆς καί λειτουργοῦν μέ κοινῶν χρηματοδοτούμενα ἀπό τό κράτος. Ὁ κύριος ρόλος τους καθορίζεται ἀπό τό SDAU, σέ τοπική κλίμακα.

Χωροταξική ὄργανωση καί ὀργανισμός διαχειρίσεως

Γιά νά κατανοήσουμε τό δυαδισμό τῶν κρατικῶν δυνάμεων τῶν καινούργιων γαλλικῶν πόλεων, θά ἦταν προτιμότερο ν' ἀρχίσουμε ἀπό τίς ἀγγλικές περιπτώσεις μέ τό σύστημα «Development Corporation» (ἀνώνυμες ἐταιρεῖες). Στήν Ἀγγλία, αὐτή ἡ δομή εἶναι ὁ ὑπεύθυνος καί ὁ μοναδικός ὀργανισμός χωροταξίας καί πολεοδομίας (ἀγορά γῆς, μελέτη, ἐπιβλεψη καί κατασκευή, κατά 90% περίπου).

Δέν δημιουργοῦν μιά σούπερ-Δημαρχία, ὅπως στή Γαλλία, ἀλλά προτιμοῦν ἡ ἐργασία νά εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπό τή συνύπαρξη μέ τίς ὑπόλοιπες κοινοτικές καί δημοτικές ἀρχές. Ἡ λύση, στή Γαλλία, ἐξ αἰτίας τῆς κλίμακας τῆς ἐπιχείρησης, ἦταν ὁ καταρτισμός ἑνός δημοσίου ὀργανισμοῦ χωροταξίας καί συγχρόνως μιά καινούργια νομικο-πολιτική ὄντοτητα. Ὁ χωροταξικός ὀργανισμός στήν ἀρχή εἶναι μιά δομή δύσκολη, καί ἀποτελεῖται ἀπό τήν ἀποστολή χωροταξικῶν μελετῶν (MEA:⁹ Mission d'Etudes et Aménagement) καί ἕναν ὀργανισμό κτηματολογίας (Etablissement Foncier).¹⁰

Στήν ἀρχή τῆς μελέτης μιᾶς καινούργιας πόλης ὑπάρχει μιά μικρή ομάδα ἀπό 20-60 ἄτομα. Ἡ MEA τά χωρίζει σέ 4 ομάδες ἐργασίας: διοικητικοῦ, προγραμματισμοῦ, ὑποδομῆς καί πολεοδομίας. Ἐκτός αὐτοῦ, ὁ ὀργανισμός κτηματολογίας (ἀγορά, ἀποζημιώσεις, οἰκόπεδα) καταρτίζεται ἢ ἀπό τό γραφεῖο κτημα-

8. OREAM: Ὄργανωση ἀνάπτυξης μητροπολιτικῶν περιοχῶν.

9. MEA: Ἀποστολή χωροταξικῶν μελετῶν.

10. Etablissement Foncier: Ὄργανισμός κτηματολογίας.

τολογία της περιοχής Παρισιού (AFTRP) ή από τόν κάθε Δημόσιο οργανισμό (Etablissement Public) ή από τήν DDE.¹¹

Η απόκτηση τών οικοπέδων προϋποθέτει πολλές ενέργειες: Η AFTRP απέκτησε 20.000 εκτάρια σε 6 χρόνια από τά όποια 8.600 προορίζονταν γιά τίς καινούργιες πόλεις. Στη συνέχεια ή MEA άντικαταστάθηκε από μία μόνο δομή (EPA: Etablissement Public d' Aménagement) πού συνεχίζει τίς μελέτες, αγοράζει οικόπεδα μέ τή διαδικασία άπαιλοτριώσης (σύστημα ZAD) χωρίς νά επιδιώκει τήν κερδοσκοπία.

1η φάση: MEA Organisme Foncier

2η φάση: EPA

Η εξέλιξη τής ομάδας χωροταξίας

Η διαμόρφωση τής EPA¹² άρχισε τό 1969-70 σε διάφορες καινούργιες πόλεις. Κυρίως, τό προσωπικό τής MEA άποσπάται από τήν EPA και συμπληρώνεται, διότι ή EPA είναι μία δομή περισσότερο πολύπλοκη, πού οδηγεί σε άισιο τέλος τή συγκρότηση μιάς καινούργιας πόλης 300.000 άτόμων. Η EPA δέν κατασκευάζει κατοικίες, αλλά συνάπτει συμβάσεις μέ φορείς χρηματοδοτήσεως, κρατικούς και ιδιωτικούς. Ο κάθε συμβαλλόμενος είναι ύποχρεωμένος νά εκτελέσει τούς όρους τής συμφωνίας· ή μέν EPA εδθύνεται γιά τόν έξοπλισμό τών πόλεων, και κυρίως τήν ύποδομή, ό δέ χρηματοδοτής όφείλει νά σεβαστεί τήν άνειλημμένη ύποχρέωση και τίς κάθε είδους δυσκολίες, όπως καθορίζονται από τόν δημόσιο οργανισμό, ό όποίος είναι ό συντονιστής τού έργου.

Η EPA είναι υπεύθυνη γιά τήν άκριβή και τέλεια άποπεράτωση τής καινούργιας πόλης.

Έξετάζοντας τό θέμα από νομικο-πολιτικής άπόψεως, ή καινούργια πόλη είναι μία πρόκληση, γιατί βρίσκεται σε μία περιοχή πού άνήκει σε 10-20 κοινότητες. Αυτή ή άναπροσαρμογή τού χώρου διπλασιάζεται από μία χρηματική άναπροσαρμογή: Οι κοινότητες δέν μπορούν νά άντεπεξέλθουν στά συμπληρωματικά κονδύλια (έξοδα) γιά τήν κατασκευή τού έξοπλισμού τής καινούργιας πόλης· έτσι, συμπυκνώνονται, αλλά οί νομικές παραδοσιακές φόρμουλες δέν είναι άρκετές.

Αυτές οί φόρμουλες τής συσπείρωσης πού χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα είναι τό SIVOM¹³ (Le syndicat intercommunal á vocation multiple). Η άστική περιοχή και ή άστική κοινότητα χρησιμοποιήθηκαν από τίς κοινότητες πού θέλουν νά συνεργαστούν σε όρισμένους τομείς, όπως στην κατασκευή δρόμων, σε έργα ύποδομής και στην άστική συσσώρευση τών κοινοτήτων.

Η φόρμουλα τού SIVOM χρησιμοποιήθηκε στό Cergy-Pontoise, Evry και κυρίως στό Saint Quentin, αλλά γιά μικρό χρονικό διάστημα. Τά παραπάνω διέπονται από τό νόμο τού Boscher.

Ο νόμος Boscher (10 Ίουλίου 1970) θεσπίστηκε γιά νά διευκολύνεται ή άστική συσσώρευση. Προσφέρει στις κοινότητες, πού βρίσκονται στην περίμετρο τών καινούργιων πόλεων, τρεις δυνατότητες.

1. L' Ensemble Urbain (Τό άστικό σύνολο)

Οί κοινότητες ζητούν παμψηφεί τό έδαφος, πού συμπίπτει μέ τήν περίμετρο τών ΝΠ,¹⁴ νά μπορεί νά άνήκει στην περίμετρο τής καινούργιας πόλης. Τό συμβούλιο τού άστικού συνόλου (EU) περιλαμβάνει 5 εκπροσώπους τών κοινοτήτων και 4 τού γενικού συμβουλίου τής Νομαρχίας (Conseil Général du Département): περίπτωση Vaudreuil.

2. La Communauté Urbaine (Η άστική κοινότητα)

Οί άρμοδιότητες τών άστικών κοινοτήτων δέν περιορίζονται μόνο μέσα στην περίμετρο τής πολεοδομικής επιχείρησης, αλλά προεκτείνονται και σε ένα μεγάλο τμήμα, έξω, στά έδάφη τών γύρω κοινοτήτων. Έάν ή Communauté Urbaine λειτουργεί καλά, δημιουργεί, μακροπρόθεσμα, τή συγχώνευση τών κοινοτήτων σε άστικό σύνολο.

3. Le Syndicat Communautaire (Ο κοινοτικός οργανισμός)

Αυτή ή συσσώρευση είναι πιο δύσκολη, γιατί έχει σαν στόχο νά διατηρήσει τήν κοινοτική άυτονομία και ταυτόχρονα τή δυνατότητα δημιουργίας καινούργιας πόλης. Έξω από τήν περίμετρο, κάθε κοινότητα διατηρεί τήν πλήρη άρμοδιότητά της. Στο έσωτερικό, κάθε μία συμμετέχει διά μέσου τού Comité Syndical (άναλογία συμμετοχής σχετική μέ τή σημασία τής κάθε μιάς) στη διαχείριση τής καινούργιας πόλης. Αυτή τή φόρμουλα τήν επικρότησαν 8 πόλεις.

Έχει προβλεφθεί επίσης, μακροπρόθεσμα (max. 25 χρόνια), ή SCA (Syndicat Communautaire d' Aménagement) νά τροποποιηθεί σε Communauté Urbaine.

Ο νόμος Boscher τέθηκε σε έφαρμογή, αλλά προκάλεσε μεγάλη άναστάτωση, έτσι, ώστε νά επέλθουν και άλλες τροποποιήσεις από τά διάφορα πολιτικά κόμματα.

Σήμερα, οί έργασίες στις καινούργιες πόλεις γίνονται μέ λίγη δυσκολία, σε σχέση μέ τήν EPA, πού άκολουθεί τίς κυβερνητικές άπόψεις [50% τού συμ-

11. DDE: Νομαρχιακή Διεύθυνση έξοπλισμού.

12. EPA: Δημόσιος οργανισμός χωροταξίας.

13. SIVOM: Διακοινοτικός οργανισμός πολλαπλών άποστολών.

14. ΝΠ: Νέες πόλεις.

βουλίου (Conseil d'Administration) εἶναι διορισμένοι ἀνώτεροι κρατικοὶ ὑπάλληλοι. Οἱ περισσότεροι ἀντιπρόσωποι τῆς SCA¹⁵ ἀνήκουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στὴν ἄριστερά (Union de la Gauche).

Αὐτὴ ἡ πολιτικὴ θά ἐπηρεάσει ἰσῶς τὸ μέλλον τῶν καινοῦργων πόλεων.

Παρ' ὅλες τὶς ἀδυναμίες καὶ τὴ χρεοκοπία, πού εἶναι συνέπεια τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐξοπλισμοῦ, οἱ καινοῦργες πόλεις τῆς Γαλλίας βρίσκονται πολὺ κοντὰ στὴν πραγματικότητα. Ἡ κρατικὴ ὑποστήριξη μέχρι τὴν ὀλοκλήρωσή τους εἶναι ἓνα «ἀτού» σπουδαῖο, παρ' ὅλη τὴν οικονομικὴ σύγχρονη ἐξέλιξη.

Πάντως, ἡ δημιουργία τῶν ΝΠ δὲν εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν στὶς παλιές πόλεις. Ἡ κριτικὴ πού θεωρεῖ τὶς ΝΠ σάν μερικὰ τουλάχιστον ὑπεύθυνες γιὰ τὸ ὅτι ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν στάσιμες ἢ καὶ νὰ ἐπιδεινώνονται οἱ συνθήκες ζωῆς στὰ κέντρα τῶν παλιῶν πόλεων, στηρίζεται ἰσῶς σὺς ἐξῆς λόγους:

- Οἱ νέες πόλεις συγκεντρώνουν τὴν «ἀφρόκρεμα» τῆς βιομηχανίας, τοὺς πύ νένους, ἐργατικά χέρια, εἰδικευμένα καὶ μὴ, καὶ κυρίως παρουσιάζεται μιὰ ἐνίσχυση στὸν τριτογενὴ τομέα.
- Οἱ νέες πόλεις βοηθοῦν περισσότερο αὐτοὺς πού ἔχουν ἤδη μιὰ δουλειά καὶ ὄχι αὐτοὺς πού ἔχουν ἀνάγκη, ὅπως οἱ φτωχοί.
- Βάσει τῆς γενικῆς πολιτικῆς πού ὑφίσταται, στὶς παλιές πόλεις ἀξήθηκε τὸ ποσοστὸ τῶν κατοικῶν πού ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ κοινωνικὴ ἐνίσχυση, ἐνῶ συγχρόνως μειώθηκαν τὰ ἔσοδα τῶν δήμων καθὼς καὶ οἱ ψυχαγωγικὲς καὶ πολιτιστικὲς δραστηριότητες, μετατρέποντας τὰ κέντρα τῶν παλιῶν πόλεων σὲ κέντρα δευτερεύουσας ἢ ἀνύπαρκτης σημασίας.

διαδικασία δημιουργίας τῶν νέων πόλεων στὴ Γαλλία

Νέες πόλεις ἢ διοργανωμένα προάστια;

Πρὶν ἀπὸ 15 χρόνια, ὅταν λέγαμε νέες πόλεις, δὲν ὑπῆρχε περίπτωση νὰ ἀναφερθοῦμε ποτὲ στὴ Γαλλία. Ἐννοοῦσαμε πάντοτε τὰ πειράματα τῶν ἀγγλικῶν νέων πόλεων, τῆς Σουηδίας, Φινλανδίας, Πολωνίας, Οὐγγαρίας, Ρωσίας, πού ἦσαν ἄπειρα. Ἄλλα συγκροτήματα, ὅπως στὴ Βραζιλία καὶ ἡ Chandigarh στὶς Ἰνδίες, τραβοῦσαν τὸ ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ οἱ λόγοι ἰδρύσεώς τους ἦταν μόνον λόγοι γοητροῦ, τελειῶς διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν ἄλλων κρατῶν.

Κατόπιν ἡ Γαλλία ἔγινε πρωτοπόρος σ' αὐτὸν τὸν τομέα. Ὑπάρχουν σχέδια γιὰ ἐννέα νέες πόλεις, ἐνῶ ὅλες βρίσκονται στὸ στάδιο ἰδρύσεως. Οἱ πύ προχω-

ρημένες εἶναι τὸ Evry, Cergy-Pontoise, Marne la Vallée, Melin-Senart, Saint Quentin en Yvelines, Vaudreuil l' Isle d'Abau (Lyon), Etang de Berge (Fos Marseille), Lille-Est, ἀπὸ τὶς ὁποῖες πέντε στὴν περιοχὴ Παρισίου καὶ τέσσερες στὴν ὑπόλοιπὴ Γαλλία. Ὅρισμένες μάλιστα ἀπὸ αὐτές εἶναι ἤδη κατοικημένες καὶ ἔχουν πληθυσμὸ 40.000-80.000 κατοίκους.

Ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐκτίμηση, ἢ ἡ πρόβλεψη, γιὰ τὴ δημιουργία τῶν νέων πόλεων, ἔχουμε φανερά μιὰ σημαντικὴ ἀλλαγὴ στὴν κλίμακα σχετικὰ μὲ προηγούμενες κατασκευές στὴ Γαλλία καὶ γενικότερα στὴν Εὐρώπη, ἡ ὁποία ἦταν πάντοτε «περιορισμένης ἐκτάσεως», max. 50.000 κάτοικοι συνήθως, μὲ λαϊκές κατοικίες καὶ μὲ ἐλάχιστο, ἂν ὄχι ἀνύπαρκτο, ἐμπόριο. (Sarcelles στὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας της, τὸ 1955).

Οἱ πρώτες ἀγγλικές νέες πόλεις ἦταν τῆς τάξεως τῶν 60.000 κατοικῶν, δηλαδὴ τὸ 1/6 μιᾶς μεσαίας γαλλικῆς νέας πόλης, καὶ τοῦ μεγέθους τῆς Bordeaux, Toulouse γιὰ τὰ γαλλικὰ δεδομένα ἢ τῆς Πάτρας, Λάρισας γιὰ τὰ ἑλληνικὰ δεδομένα.

Ἡ ὑπάρχουσα κατάσταση πρὶν ἀπὸ τὶς νέες πόλεις

Ἡ καθυστέρηση μεταξὺ τῶν δύο πολέμων, ἡ καταστροφὴ ἀπὸ τὸν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο καὶ ἡ μεγάλη αὐξηση τῶν γεννησιῶν μετὰ τὸν πόλεμο προκάλεσαν, στὶς ἀρχές τοῦ '50, μιὰ τεράστια ἔλλειψη κατοικῶν.

Ἡ πολιτικὴ λοιπὸν ἡ ὁποία χαράχτηκε ἀπέβλεπε στὴν παραγωγή κατοικῶν. Γιὰ νὰ καλύψουν τὴν ἔλλειψη ἔπρεπε νὰ δράσουν γρήγορα, πολλαπλασιάζοντας τὸν ἀριθμὸ τῶν διαμερισμάτων: Ἐπρεπε ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά νὰ προφτάσουν τὴν καθυστέρηση μεταξὺ τῶν δύο πολέμων, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τὶς δημιουργηθεῖσες ἀνάγκες ἀπὸ τὴν ἀστικοποίηση τῶν μητροπολιτικῶν πόλεων, τὴ δημογραφικὴ αὐξηση, τὴ βιομηχανοποίηση καὶ γενικὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς σημερινῆς Γαλλίας.

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι γνωστὸ: Φάσεις κατασκευῆς, ὅπως αὐτές τῶν «ZUP» (ζὼνη χωροταξικῆς προτεραιότητας) ἢ «Grands Ensembles» (μεγάλια συγκροτήματα), συνήθως λαϊκῶν κατοικῶν, ἀρχισαν νὰ ξεφυτρώνουν παντοῦ. Ἀλλὰ, ὅλα αὐτὰ τὰ προγράμματα ἔπασχαν ἀπὸ ποιότητα κατασκευῆς, ἐξυπηρέτηση, ἀπασχόληση, ἐμπόριο καὶ κοινωνικότητα. Οἱ κατοικίες ἦσαν ἢ τοποθετημένες μακριὰ ἀπὸ τὰ πάρκα δραστηριότητας-ἀπασχόλησης, ἢ σὲ χώρους πού δὲν ὑπῆρχαν ἀπασχόληση, κοινωνικὸς ἢ ἀθλητικὸς ἐξοπλισμὸς ἢ, ἂν ὑπῆρχαν, ἦσαν μηδαμινὰ.

Τοποθετημένα στὴν τύχη, σ' ἐλεύθερα οἰκόπεδα, πολλές φορές ὁμοῦ καὶ σὲ χώρους ἀνθυγιεινούς καὶ ἀκατάλληλους γιὰ ἀνοικοδόμηση, μακριὰ ἀπὸ τὰ ἐμπορικὰ κέντρα καὶ μὲ κακὴ σύνδεση μὲ τὶς ὑπόλοιπες ἀστικές περιοχές, αὐτὰ τὰ προγράμματα δημιουργίας ὄχι μόνον δὲν ἔλυσαν τὰ ὑπάρχοντα προβλήματα, ἀλ-

15. SCA: Κοινωνικὸς ὀργανισμὸς χωροταξίας.

λά δημιουργήσαν πρόσθετα στην υπάρχουσα «αναρχική»¹⁶ αστική αύξηση της κατοικίας».

Αυτή ή πολιτική συνίστατο στη δημιουργία συνοικιών ύπνου ή «πόλεων ύπνου» στην περιφέρεια των νέων πόλεων.

Η κατάσταση αυτή πέρασε από πολλά στάδια εξέλιξης μέχρι να φτάσουμε στη δημιουργία των νέων πόλεων. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις ήταν: Sarcelles, Languedoc, Roussillon, Mirail le Toulouse. Μετάβαση από τη διαδικασία δημιουργίας μεγάλων συγκροτημάτων στις νέες πόλεις, Grands Ensembles-ZUP-ZAC-Villes Nouvelles.

Κατά τη διάρκεια των κατασκευών αυτών, λίγα συγκροτήματα λαϊκών κατοικιών υπήρξαν ενδιαφέροντα, με κοινωνική και πολιτιστική εξυπηρέτηση.

Ποιοί λόγοι ώθησαν τούς υπεύθυνους στην απόφαση δημιουργίας των νέων πόλεων

Οι νέες πόλεις στη Γαλλία δημιουργήθηκαν για να ανταποκριθούν στις ανάγκες της μεγάλης αστικής συσσωρευσης, ανάγκες που προήλθαν από τη δημογραφική αύξηση, μετανάστευση-βιομηχανοποίηση της περιοχής ή περιοχών.

Αυτός ο επίσημος «όρισμός» δηλώνει με πληρότητα την αιτία απ' όπου ξεκίνησε ή ιδέα για δημιουργία νέων πόλεων· όρισμός, που συμπίπτει και με όρισμένες προηγούμενες διαπιστώσεις, όπως ή ανάγκη για μεγάλους οικισμούς κατοικιών και μεγάλα συγκροτήματα κατοικίας.

Η γοργή και μεγάλη αστική συσσωρευση ήταν ένα φαινόμενο «αυαπόφευκτο», «ανεξέλεγκτο», «διεθνές», και ήταν άδύνατο να σταματήσει.

Μιά τέτοια αύξηση είχε κερδοφόρα αποτελέσματα, διότι ήταν συγχρόνως ή προϋπόθεση, ή συνέπεια και τό σημείο μιάς δυναμικής οικονομίας, ταυτισμένης με την οικονομική ανάπτυξη ολόκληρης της περιοχής και συγχρόνως σχετική με την ανάπτυξη της Γαλλίας. «Τό να ισχυριστεί κανείς ότι μπορεί να σταματήσει τη χωροταξική διάχυση μιάς αστικής περιοχής, είναι τό ίδιο σαν να ισχυρίζεται ότι μπορεί να βάλει φραγμό στην οικονομική ανάπτυξη». Δέν πρέπει, λοιπόν, να ελαττώσουμε τη χωροταξική διάχυση των μεγάλων αστικών κέντρων, αλλά να τά διευθετήσουμε και να τά χωροθετήσουμε. Έτσι, ώστε να τηθεί τέλος σε μιά πολεοδομία, που άποκλήθηκε «αναρχική».

Μιά τέτοια πολεοδομική διαδικασία θέτει τρία προβλήματα, στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους: Τό πρόβλημα της αύξησης που προκύπτει από μιά αθόρμητη έκπακση (en tache d'huile)¹⁷ άπροσδιόριστη, ή

όποια προκαλεί διαδοχικά την εξαφάνιση των ελεύθερων χώρων. Αυτή ή εξέλιξη έχει σαν συνέπειες τόν «υπο-έξοπλισμό» της περιφέρειας γύρω από τά αστικά κέντρα και τη διαδοχική μείωση του χώρου συνδέσεως με τά κέντρα, τά όποία έχουν την τάση να «πνίγονται».

Ο πολλαπλασιασμός των καθημερινών μετακινήσεων, ή συνεχής αύξηση της κυκλοφορίας και ή κερδοσκοπία της γης οδηγούν συχνά στό κέρδος του τριτογενούς τομέα, άπαιτώντας σε πολλές περιπτώσεις τη γενική άναδιοργάνωση, ή όποία θά επιτρέψει στις μεγάλες αστικές συσσωρεύσεις να ασφαλισουν σωστά τις λειτουργίες τους.

Αυτές οι επιχειρήσεις είναι δαπανηρές και βραδύκινητες. Θέλοντας όμως έτσι να επιτύχουμε μιά τοπική άναδιοργάνωση, χωρίς να χτίσουμε στην περιφέρεια, είναι σαν να καταδικάζουμε τις αστικές αυτές συσσωρεύσεις σε συνεχή άναδιοργάνωση. Οι συνέπειες αυτής της κατάστασης είναι έξ ίσου άρνητικές, τόσο στο οικονομικό όσο και στο κοινωνικό επίπεδο. Τά άσκοπα έξοδα, ή αύξηση των τιμών, ή κατάχρηση της ενέργειας και ό χαμένος χρόνος μειώνουν την αποτελεσματικότητα της παραγωγής και της διαχείρισης σε βάρος της οικονομίας της χώρας. Συγχρόνως, οι συνθήκες ζωής των κατοίκων δέν παύουν να χειροτερεύουν σε σχέση με την αύξηση του βιοτικού επιπέδου. Κούραση, έκνευρισμός, άπομόνωση, περιορισμός της έκλογής και ό υπο-έξοπλισμός προστίθενται στην άτυσοφαιρική μόλυνση και στη ρύπανση του περιβάλλοντος.

Αυτή ή εξέλιξη εξανάγκασε τούς άρμόδιους να δοϋν την κατάσταση κάτω από ένα άλλο πρίσμα: αύξηση των μεγάλων αστικών κέντρων και καλλιέργεια μιάς στρατηγικής έλέγχου της οικονομικής αύξησης με τη διαδικασία μιάς «όρθολογικής πολεοδομίας». Ένα στοιχείο της στρατηγικής αυτής ήταν, ίσως, ή διαδικασία δημιουργίας των νέων πόλεων.

Οι επίσημοι λόγοι δημιουργίας των νέων πόλεων

Σύμφωνα με την απόφαση των πολεοδομικών χωροτακτών και των πολιτικών άρχηγών της Γαλλίας, αυτές οι νέες πόλεις στόχευαν στό να άναδιοργανώσουν τό χώρο των μεγάλων μητροπόλεων. Έπρεπε να άπομακρύνουν διά μιάς την πραγματική πολεοδομική εικόνα, που είχε δημιουργηθεί στις άπεραντες ελεύθερες εκτάσεις έξ αιτίας της κατασκευής των μεγάλων συγκροτημάτων κατοικιών, σε σχέση με τις δημιουργηθείσες ζώνες που είχαν άστικοποιηθεί.

Αυτές οι πόλεις δέν δημιουργήθηκαν για νά παίξουν ένα ρόλο ψυχαγωγίας και προπονήσεων στις μη

16. Με τόν όρο «αναρχική» έννοείται ή χωρίς κανένα προγραμματισμό αύξηση, αλλά όπουδήποτε και χωρίς καμιά μέλητη, αποτέλεσμα της ανάγκης και της ανεξέλεγκτης κατάστασης που επικρατούσε.

17. Η άπροσδιόριστη αυτή πολεοδομική εξέλιξη στη Γαλλία ή-

ταν τό προϊόν μιάς ανεξέλεγκτης διαδικασίας καταναλώσεως του χώρου που οι Γάλλοι όνόμαζαν laissez-faire ή coup par coup. Η διαδικασία αυτή προέκυψε μετά τόν Α' και Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

«οικονομικῶς ἄνετες περιοχές», οὔτε γιὰ νά δημιουργήσουν «κάποτε» τίς προϋποθέσεις γιὰ τήν ἰσορροπία καί τή διοργάνωση ἐνός γαλλικοῦ χώρου. Ἀντίθετα, ἡ ἀνάπτυξη τους θά συμβαδίσει μέ μία ἐνδυνάμωση τῶν διαφοροποιήσεων μεταξύ τῶν περιοχῶν καί ὑπέρ τῶν πῶ ἐνοημένων περιοχῶν.

Οὔτε θά ἀποτελέσουν τίς πόλεις ἀντιστηρίζουσ («Villes d'appui») γιὰ τήν ἰσορροπία καί ἀνάπτυξη τῶν ἀντιπάλων πόλεων. Βεβαίως, ἐδῶ ὑπάρχουν πολλές σκέψεις, πάντως πῶ σίγουρο εἶναι ὅτι θά θά δυναμώσουν τήν περιοχή τοῦ Παρισιοῦ καί θά τῶ κεντροποιηθῶν πῶ πολῶ, λόγω τῆς μικρῆς ἀποστάσεώς τους καί τῆς συνδεσῆς τους μέ τῶ Παρίσι.

Ἀπό τίς ἐννέα νέες πόλεις σῶ στάδιο κατασκευῆς, πέντε βρίσκονται στήν περιοχή Παρισιοῦ, μία μέσα στήν περιοχή Rhone-Alpes (Ἄλπεων), μία μέσα στήν περιοχή Nord-pas-de-Calais, μία μέσα στήν περιοχή τῆς Κυανῆς Ἀκτῆς, καί μία, τέλος, στήν περιοχή Ἄνω Νορμανδίας (Haute Normandie).

Ἐάν τοποθετήσουμε τίς πόλεις αὐτές ἐπάνω σ' ἕνα χάρτη τῆς Γαλλίας, δαπιστώνουμε ὅτι οἱ περιοχές στίς ὁποῖες ἔχουν τοποθετηθεῖ οἱ νέες πόλεις, βρίσκονται ἀνάμεσα στίς πρῶτες ἔξι δυναμικές περιοχές τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους.

Ἐκτός τῆς Λορραίνης (Lorraine), αὐτές οἱ νέες πόλεις ἀναπτύσσονται σῶ ἤδη ἀναπτυγμένες περιοχές. Ἡ πῶ δυναμική περιοχή τοῦ Παρισιοῦ, πῶ περιέχει πέντε νέες πόλεις, εἶναι ἡ περιοχή Basse-Seine. Πάντως, μπορούμε νά ποῦμε ὅτι οἱ νέες πόλεις ἐνισχύουν τήν ἐνοία τῶν ἀντιπάλων πόλεων ἡ πόλεων ἰσορροπίας, μέσα στῶ πλαίσιο μίας στρατηγικῆς, ἡ ὁποία τείνει νά ἐλαττώσει τήν ἀντίθεση μεταξύ Παρισιοῦ καί ἐπαρχίας.

Ἐπί πλέον, οἱ νέες πόλεις ἀναπαράγουν πάλι, μέσα σῶ μιά γεωγραφική κλίμακα πῶ περιορισμένη, τήν ὀργάνωση μίας ἔθνικῆς ἱεραρχικῆς δομῆς, ὑπογραμμίζοντας, σῶ πρῶτο πλάνο, ὅτι ἐκεῖνες οἱ ἀστικές πόλεις πῶ κερδίζουν ἀπό τή δημιουργία τῶν νέων πόλεων εἶναι οἱ ἤδη ὑπάρχουσες πόλεις ἰσορροπίας, πῶ βρίσκονται στίς πῶ δυναμικές περιοχές τῆς Γαλλίας.

Μπορούμε, κατά κάποιον τρόπο, νά συμπεράνουμε ὅτι αὐτῶ ὀφείλεται στήν ἔλλειψη συνεργασίας μεταξύ τῆς γαλλικῆς πολιτικῆς τῶν νέων πόλεων καί τῆς ἔθνικῆς χωροταξίας, ἡ, χειρότερα ἀκόμα, στήν ἐγκατάλειψη τοῦ σχεδίου γιὰ τήν ἀνάπτυξη τῶν πῶ ἀδύνατων περιοχῶν. Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀρκετά ἀόριστη. Γιὰ νά καταλάβουμε τή λογική τῶν πολεοδομῶν χωροτακτῶν πῶ πρέπει νά κάνουμε μιά σύντομη ἀνάλυση τῆς «διεθνούς κατάστασης» καί νά κατασταλάξουμε στίς ἐκλογῆς τῆς τοποθεσίας καί στή στρατηγική τῶν νέων πόλεων στή Γαλλία.

οἱ ἐννέα νέες πόλεις

Μέσα στῶν διεθνή οικονομικό ἀνταγωνισμό ὁπου οἱ εὐρωπαϊκές πόλεις ἀνταγωνίζονται μεταξύ τους, οἱ

μεγάλες ἀστικές πόλεις κατέχουν στρατηγική σημασία.

Τῶ ἄνοιγμα τῶν συνόρων μέ τήν Κοινή Ἀγορά, ἡ γοργή ἀύξηση τῆς δυτικῆς οικονομίας καί ἡ ἀνάπτυξη τῶν πολυεθνικῶν ἐταιρειῶν ἐξαναγκάζουν τίς κυβερνήσεις ὀλων τῶν κρατῶν νά καιροφυλακτοῦν στῶν διεθνή ἀνταγωνισμό μεταξύ τῶν μεγάλων ἀστικῶν πόλεων. Οἱ δυναμικότερες δραστηριότητες συνήθως τοποθετοῦνται στῶ πλαίσιο τῶν ἀστικῶν περιοχῶν πῶ οἱ πολιτικοί τίς κρίνουν προσφορότερες. Ἡ χωροθέτηση μίας πόλης πῶρεπεί, λοιπόν, πῶν ἀπό κάθε ἄλλο, νά εἶναι «ἐλκυστική», ἀποδοτική γιὰ τίς ἐταιρεῖες, τῶν ὁποῖων ὁ ρόλος εἶναι ἀποφασιστικός γιὰ τήν «εὐημερία» τῆς περιοχῆς καί τῆς χώρας γενικότερα.

Τῶ κεντρικά γραφεῖα τῶν πολυεθνικῶν ἐταιρειῶν, οἱ ἐταιρεῖες παραγωγῆς προϊόντων βεραιῶς ἀβιομηχανίας, ἐργαστήρια καί κέντρα ἐρευνῶν ἀποτελοῦν, μαζί μέ τούς διάφορους διεθνείς ὀργανισμούς, δημόσιους ἡ ἰδιωτικῶς, ἕνα «παιχνίδι» τοῦ ὁποῖου ἡ σημασία ἀπαιτεῖ μιά συνεχή καί ἀξζανόμενη ἐπέμβαση τῆς δημόσιας ἀρχῆς.

Ἡ χωροθέτηση τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων σῶμερα συλλαμβάνεται σάν μιά χωροθετική μετάφραση μίας πολιτικῆς ὑποδοχῆς τῶν ξένων ἐπενδύσεων.

Ἐτσι, ἡ δημιουργία τῶν ἐννέα νέων πόλεων πῶρεπεί νά ἀνταποκρίνεται, κατά κάποιον τρόπο, στήν προσπάθεια τῆς προωθῆσεως διεθνῶς τῶν πῶ ἀνταγωνιστικῶν περιοχῶν, στίς ὁποῖες βασίζονται καί οἱ ἐπενδύσεις τῶν ἔθνικῶν καί πολυεθνικῶν συγκροτημάτων.

Ἡ ἀστική περιοχή τοῦ Παρισιοῦ εἶναι λοιπόν ἡ μόνη ἀστική περιοχή, κατάλληλη νά ἀνταγωνισθεῖ ἐπαξίως τίς ἀντίπαλες περιοχές τῆς ΕΟΚ, δηλαδή τοῦ Λονδίνου, τοῦ Ρῆνου, τοῦ Randstand τῆς ὀλλανδίας, ἡ τίς ἄλλες εὐρωπαϊκές μητροπόλεις, ὁπως τίς Βρυξέλλες, τῶ Μόναχο, τῶ Λονδίνο, τῆ Ζυρίχη, τῆ Φρανκφούρτη, τῶ Μιλάνο κτλ. Ἡ διοικητική κεντροποίηση στή Γαλλία καί ἡ οικονομική κεντροποίηση πῶ συμπίπτει μέ τῆ διοικητική δίνουν στήν περιοχή τοῦ Παρισιοῦ ἕνα *βάρος-κύρος*, σημαντικό γιὰ τῆ ζωῆ τῆς χώρας. Ἡ οικονομική ἀνάπτυξη ἔχει σάν συνέπεια τήν ἐνίσχυση τῆς γραφειοκρατίας.

Μόνῶ τῶ συγκρότημα τοῦ Παρισιοῦ μπορεῖ νά ἀντέξει στῶν διεθνή ἀνταγωνισμό, μιλώντας σῶ ἔθνικῆ κλίμακα. Καμιά ἐπαρχιακή πόλη δέν ἦταν, οὔτε εἶναι, σῶ θέση νά παίξει, ὁσο τῶ Παρίσι, σημαντικό ρόλο μητροπόλεως, τόσο στῶν εὐρωπαϊκῶ ὁσο καί στῶν διεθνή ἀνταγωνισμό. Μιά πῶση λοιπόν τῆς θέσεως τοῦ Παρισιοῦ θά εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν ἐπιτυχία τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν πρωτευουσῶν καί στῶν οικονομικό τομέα.

Οἱ πέντε νέες πόλεις τῆς περιοχῆς τοῦ Παρισιοῦ παίζουν, ἰσως, στήν ἀναδιοργάνωση αὐτῆς τῆς περιοχῆς, ἕνα ρόλο στρατηγικό.

Τῶ ἴδιο ἰσχύει καί γιὰ τήν περιοχή τῆς Rouen-le Havre. Γιὰ νά ἀντισταθίσουν τίς «κεντρόφυγες δυνά-

μεις» που δρούν στην περιοχή αυτή, με κατευθύνσεις από Βορρά προς Νότο και προς Ανατολάς της Γαλλίας, χρειάζονται να δυναμώσουν έναν από τους σπονδυλοφόρους άξονες της γαλλικής άναπτυξης. Ο άξονας της κοιλάδας του Σηκουάνα, συνδεδέμενος με Παρίσι, καταλήγει στη θάλασσα, στο λιμάνι του Havre.

Η νότια πόλη, τό Vaudreuil, ως προς τη σχέση Havre-Paris, θά διευκολύνει την «άποσυμφόρηση» και την αναδιοργάνωση ενός από τους κόμβους του άξονα αυτού.

Η Rouen¹⁸ θά δεχθεί όρισμένες έκτελεστικές λειτουργίες δευτερευουσες ή τριτογενείς, οι όποιες, σε σχέση με τις στενές επαφές που έχει με τό Παρίσι, δέν θά άποτελέσουν μιά πραγματική άποκέντρωση άν δέν επιτύχουν μιά όρισμένη «αυτονομία».

Η γοργή άστικοποίηση της περιοχής Basse-Seine θά προικισθεί με τό βιομηχανικό-λιμενικό συγκρότημα του Havre, βασιζόμενη πάντα στην αύξηση της περιοχής του Παρισιού. Τό Vaudreuil¹⁹ λοιπόν άποτελεί τό μείγμα αυτής της άστικοποίησης, επιτρέποντας στο δυναμικό του Παρισιού νά διοχετευθεί μέχρι τη θάλασσα. Τό Lille-Est παίξει επίσης έναν ανάλογο ρόλο με τό Vaudreuil, βασιζόμενο στο λιμάνι και στη βιομηχανία της περιοχής Pas-de-Calais Dunkerque.

Η μητροπολιτική περιοχή της Lille, έκτός από αυτό τό προσόν, διαθέτει και ένα τμήμα πανεπιστημιακού έργαστηρίου, δημιουργώντας επενδύσεις από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, πράγμα που άποτελεί καινοτομία γιά την περιοχή. Αυτό θά ενδύσει και τις πολυεθνικές, αλλά και τις κρατικές όριμες νά δημιουργήσουν από εκεί πόλους ενεργείας. Παράλληλως ύφιστается και ό ανταγωνισμός με τις παραμεθόριες περιοχές του Βελγίου, που ή Γαλλία φοβόταν.

Ο ανταγωνισμός

Ο ανταγωνισμός τών ξένων πόλεων και ή τοποθεσία τους επηρέασαν την έκλογή τοποθεσίας τών νέων γαλλικών πόλεων. Σημαντικές πόλεις ίσορροπίας και άντιστηρίξεις στις παραμεθόριες περιοχές ήσαν άπαράιτητες. Χρειάζονταν λοιπόν πόλεις παραμεθόριες με λιμάνι σε εύρωπαϊκά πλαίσια γιά ν' άντισταθούν στον ανταγωνισμό τών εύρωπαϊκών πόλεων, όπως τό Λονδίνο, ή Άμβέρσα, τό Ρότερνταμ. Συγχρόνως, ένας ισχυρός άστικός πόλος, χρησιμοποιούμενος σαν σταθ-

μός μεταξύ Παρισιού και Βορρά, θά μπορούσε ν' άντισταθεί στην έπιρροή του πόλου Βρυξέλλες-Άμβέρσα. Ο πόλος αυτός, ειδικευμένος στην έρευνα και την έφαρμογή, όπως τό πανεπιστήμιο της Lille, ήταν και είναι ίσως τό έντιστάθμισμα σ' αυτόν τον τόμο.

Συγχρόνως, τό Lille-Est θά επιτρέψει την άνανέωση του παλιού κέντρου της Lille, βοηθώντας τό νά συγκεντρώσει τον τριτογενή τομέα. Η νέα πόλη, στην όποία γίνεται ή έρευνα και ή έφαρμογή, θά δώσει τη δυνατότητα στη Lille νά ένισχυθεί στην περιοχή, αλλά και σε εύρωπαϊκό επίπεδο.

Η νέα πόλη L'Isle d' Abeau, τοποθετημένη στον κυκλοφοριακό άξονα Λυών-Ιταλία, δημιουργήθηκε γιά νά επιτρέψει την ανακαίνιση της λυωνέζικης συσσωρευσης και νά ένισχυσει τον άξονα αυτόν. Κατασκευασμένη κοντά στο νέο αεροδρόμιο του Σατολάς Λυών, ή νέα πόλη πρέπει νά αύξησει την οικονομική δύναμη της βιομηχανικής περιοχής Λυών—St. Etienne—Grenoble, άπέναντι στη δύναμη Zurich—Genève—Bâle και Μιλάνο.

Η δημιουργία της νέας πόλης διαγράφεται συγχρόνως σαν στοιχείο-κλειδί του έθνικού χωροταξικού συστήματος γιά νά γίνει ό κόμβος στον βιομηχανικό άξονα του Ρήνου μέχρι τη Μεσόγειο.

Η L' Isle d' Abeau είναι ή πόλη της ηλεκτρονικής τεχνολογίας γιά ν' άνταποκριθεί στον ανταγωνισμό του Μιλάνο (Ιταλία).

Etang de Berre (Marseille): Είναι τό ίδιο με τη Lille. Δημιουργήθηκε τό σιδηροδρομικό γκρουπ (Fos) γιά ν' άντισταθεί στον ανταγωνισμό Γένουας και Βαρκελώνης καθώς και στον ανταγωνισμό με τη Μεσόγειο και τη Βόρεια Άφρική.

Τό λιμάνι της Μασσαλίας και ό συνεχής ανταγωνισμός τών άλλων εύρωπαϊκών λιμανιών καθόρισαν την έκλογή του χώρου. Τό λιμάνι, τά πολλά εργατικά χέρια και ό πληθυσμός θεωρήθηκαν στοιχεία γιά την τοποθέτηση της νέας πόλης Etang de Berre.

Οί έπίσημοι και άνεπίσημοι λόγοι δημιουργίας τών νέων πόλεων στη Γαλλία

Η πολιτική της Γαλλίας, όσον άφορά τις νέες πόλεις, είναι πολύ διαφορετική από την πολιτική τών άλλων εύρωπαϊκών κρατών ως προς τη δημιουργία τών νέων πόλεων, όπως π.χ. της Άγγλίας πριν από 15-20 χρόνια. Στην Άγγλία και στη Σουηδία, ή δημιουργία τών νέων πόλεων στόχευε σε πολύ μεγάλο βαθμό στην έπίλυση δημογραφικών, στατιστικών και έν γένει κοινωνικών θεμάτων μέσα στον πολεοδομικό πλαίσιο.

Η βιομηχανική διαδικασία δημιουργήσε νέες άνάγκες και την κακή λειτουργία τών κοινωνικών και πολεοδομικών σχέσεων, κυρίως σε κυκλοφορία, κατοικία, έξοπλισμό, κοινωνικο-πνευματικά κέντρα, διδα-

18. Rouen: Είναι μιά βιομηχανική πόλη που βρίσκεται 10-20 χλμ. από τό Vaudreuil και την Lille. Άποτελεί δε κατά κάποιον τρόπο μιά εύθύγραμμη συνέχεια του βιομηχανικού κόμβου Παρίσι-Basse-Seine-Vaudreuil-Rouen-Lille-Est-EOK.

19. Στο Vaudreuil, επειδή, πριν από τη δημιουργία της νέας πόλης, ύπήρχε μιά διασπείδη περιοχή, όδθηκε ή εκκάρια έξακρίβωση της άτομοφαιρικής μόλυνσης μιάς περιοχής από τη δημιουργία μιάς πόλης. Έτσι, θά είναι ή πρώτη περιοχή γιά την όποια θά έχουμε σωστά και άδιάβλητα στοιχεία από την έπίσης πρώτη παρόμοια έρευνα στον κόσμο γύρω από τό σημαντικό αυτό θέμα.

σκαλία καί ἀναψυχή. Αὐτά τὰ κενά δημιουργήσαν δυσάρεσκεις καί ἀστάθεια στούς κυβερνητικούς κύκλους, ἀπ' ὅπου πηγάζει ἡ αἰτία καί ἡ σκέψη γιά τή διαδικασία τῆς σύνθεσης τῶν νέων πόλεων. Στή Γαλλία, ἀντίθετα, ἡ προσοχή συγκεντρώθηκε κυρίως στήν τεχνικο-οικονομική διαχείριση, οἱ δέ ἀστικές περιοχές θεωρήθηκαν σάν σημεῖα ὑποστήριξης τῆς οικονομικῆς ἀνάπτυξης.

Στήν πρώτη περίπτωση ἔγινε προσπάθεια νά ἀναχαιτισθεῖ ἡ αὔξηση τῶν μεγάλων ἀστικῶν συσσωρεύσεων γιά νά λυθοῦν καλύτερα ὀρισμένα κοινωνικά προβλήματα. Στή δεύτερη περίπτωση στόχος ἦταν νά προαχθοῦν οἱ περιοχές μέ τή μέθοδο μιᾶς σωστής χωροθέτησης.

Παρουσιάζοντας σάν φυσική τήν πόλωση (polarisation) τῶν ἀστικῶν περιοχῶν, πρὸς ὄφελος ὀρισμένων ἄλλων, πού θέτει ἔτσι τή Γαλλία σέ θέση ἀνταγωνισμού μέ τίς γύρω εὐρωπαϊκές μητροπόλεις, διαπιστώθηκε ὅτι ἡ μέθοδος αὐτή εἶχε κάποια ἐκλογίκευση. Γιά τοῦς Γάλλους χωροτάκτες-πολεοδόμους, πού ἤθελαν νά ἐλέγξουν τήν αὔξηση τῶν μητροπολιτικῶν ἐκτάσεων καί νά περιορίσουν τή λειτουργία τους, πρὸς ὄφελος ὀρισμένων ἀστικῶν περιοχῶν, εἶναι σάν νά ἀφαίρουσαν τὰ «ἀτοῦ», τὰ ὁποῖα κατέχει ἡ μὴ ἀναπτυγμένη περιοχή μέσα στόν διεθνή ἀνταγωνισμό μεταξὺ πόλων «ἀνάπτυξης».

Αὐτὴ ἡ στρατηγικὴ βασίζεται φυσικά στήν ἐξῆς θέση: Πρέπει νά παραδεχτοῦμε τὴν ἀστική συγκέντρωση σάν «ἀναπόφευκτο» καὶ τὴν πολιτικὴ τῆς «πόλωσης» καί τίς ἀνισότητες αὔξεσης σάν ἀρχὴ τῆς διοργάνωσης τοῦ χώρου.

Κανεὶς δέν ἀγνοεῖ ὅτι αὐτὰ τὰ φαινόμενα δέν ἀπορροῦν ἀπὸ τὴν τεχνικὴ ἀνάγκη ἀλλὰ οὔτε καί ἀπὸ τὴν παγκόσμια οικονομικὴ κατάσταση. Ἡ ὑπαρξὴ τους συνδέεται μέ τὴν ὑπαρξὴ ἐνὸς κοινωνικοῦ συστήματος, μέσα στό ὁποῖο ἡ συγκέντρωση τῶν παραγωγικῶν στοιχείων καί ἡ κεντροποίηση τῶν δυνάμεων ὑπακούουν στή λογικὴ τῆς *συσσώρευσης τοῦ κεφαλαίου* (τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος).

Μιά διαφορετικὴ χωροταξία προϋποθέτει ὅτι τὸ κέρδος καί ἡ ἀποδοτικότητα θά πάψουν νά συνιστοῦν τὰ βασικὰ κριτήρια.

Φτάνοντας, μετὰ ἀπὸ τίς ἄλλες βιομηχανικές χώρες, στήν καθαντὸ μονοπώλιακὴ φάση, ὁ γαλλικός μετα-καπιταλισμός ὀφείλει νά καθιερώσει μιὰ ἐντονη κατάσταση, χάρις στήν ἀνακαταδιανομὴ τῶν οικονομικῶν δυνάμεων καί στήν τροποποίησιν τοῦ ἀνάλογου βάρους, στίς διαφορετικὲς γεωγραφικὲς ἐκτάσεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί ἰδίως ἐντὸς τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Ἡ γαλλικὴ πολιτικὴ τῶν νέων πόλεων δέν ταυτίζεται μέ τὴν ἀδιαφορία πρὸς αὐτὰ τὰ κέρδη στό ἐπίπεδο τῆς ἐθνικῆς χωροταξίας. Πάντως, βάσει συλλογισμοῦ ἦταν ἡ εὐρωπαϊκὴ διαδικασία σκέψεως. Δέν ἐπρόκειτο λοιπὸν οἱ Γάλλοι νά φθάσουν στή ρύθμιση τοῦ χώρου μέσα στή Γαλλία, μέ τὸ κριτήριο τῶν

πρωχῶν-πλουσιῶν γαλλικῶν περιοχῶν, ἀλλὰ νά προαγάγουν τίς ἤδη προηγημένες περιοχές ἐν ὄψει τοῦ «διεθνοῦς ἀνταγωνισμοῦ». Ἀπέφυγαν λοιπὸν τὸ «φρενάρισμα» τῶν ἀστικῶν αὐτῶν κέντρων, ἀλλὰ τὰ ἐνίσχυσαν περισσότερο, δίνοντάς τους τὴ δυνατότητα νά ἀποτελέσουν πολλοὺς εὐρωπαϊκοῦ συναγωνισμοῦ, διευθετώντας τίς ἐπενδύσεις μέσα στοὺς πιὸ ἀνταγωνιστικούς χώρους.

Ἀντίθετα, μέ τὰ μεγάλα συγκροτήματα κατοικιῶν καί τίς ὑπνουπόλεις, οἱ νέες πόλεις θά εἶναι προικισμένες μέ ἓναν ὁμαδικὸ ἐξοπλισμὸ, ἀρκετὰ δυναμικὸ καί πολὺ ποικίλο, γιά νά μπόρουν νά ἀπατήσουν μιὰ ὀρισμένη ἀὐτονομία σέ σχέση μέ τὰ κέντρα τῶν μεγάλων ἀστικῶν συσσωρεύσεων. Γιά νά δημιουργηθεῖ ὅμως ἓνας ποικίλος καί σημαντικὸς ἐξοπλισμὸς πρέπει οἱ κάτοικοι νά εἶναι ἀρκετοί, ἔτσι, ὥστε ἡ πυκνοκατοικησὴ τῆς νέας αὐτῆς πόλης νά παράσχει τὴ δυνατότητα ἀνεξαρτησίας. Χωρὶς τὸ ἐλάχιστο μιᾶς πελατείας δέν μποροῦν νά ἀποδώσουν οικονομικῶς μαγαζιά, μουτικ, ἐστιατόρια, κέντρα, κτλ. Οἱ βιομηχανίες καί οἱ ἐπιχειρήσεις μποροῦν νά ἐγκατασταθοῦν σέ μιὰ περιοχὴ μόνον ὅταν ὑπάρχει ἓνα μεγάλο ἀνθρώπινο δυναμικὸ, εἰδικευμένον, ἀρκετὰ προλεταριατοποιημένον. Ἐπειδὴ ὅλες αὐτές οἱ λειτουργίες εἶναι συνδεδεμένες μέ ἄλλες δευτερεύουσες, ἡ ἀνάγκη ὑπαρξῆς ἐργατικῶν χεριῶν εἶναι μεγαλύτερη. Αὐτές οἱ ἀνάγκες καί οἱ προϋποθέσεις ἀπαιτοῦν ἀνθρώπους γιά νά ὑπάρξουν καί νά ἐπιτύχουν στό σκοπὸ τους οἱ νέες πόλεις. Αὐτές οἱ ὑποθέσεις δὴδησαν τοὺς Γάλλους πολεοδόμους στό συμπέρασμα ὅτι οἱ νέες πόλεις πρέπει νά ἔχουν ἓνα *minimum* πληθυσμοῦ, 100.000-200.000 κατοίκους, γιά νά ὑπάρξει πιθανότητα ἐπιτυχίας τους, ἐξοπλισμοῦ καί δραστηριοποίησης.

Ἐνας ἄλλος λόγος πού δικαιολογεῖ «ἐπίσημα» αὐτὴ τὴν ἀπόφαση δημιουργίας τους ἦταν ἡ δημογραφικὴ αὔξηση. Πρέπει νά ὑπάρχει ἡ δυνατότητα στίς νέες πόλεις νά ἀπορροφῶν τὴ δημογραφικὴ αὔξηση τῶν γύρω ἀστικῶν κέντρων, διότι χωρὶς τὴν ὑπαρξὴ τῆς δυνατότητας αὐτῆς θά συμβεῖ ὅτι καί στήν Ἀγγλία μέ τίς *New Towns*, οἱ ὁποῖες δέν μπόρουν νά ἀπορροφήσουν τὸν πληθυσμὸ τοῦ Λονδίνου καί δημιουργήθηκαν στοὺς ἐλεύθερους γύρω χώρους συνοικίες μέ συγκροτήματα λαϊκῶν κατοικιῶν, χωρὶς καμιά πολεοδομικὴ διάταξη, «ἀναρχικά» καί σέ βάρος τῶν *New Towns*.

Ἐτσι λοιπὸν, οἱ νέες πόλεις πρέπει νά ἔχουν τὴ δυνατότητα ἀπορρόφησης τῆς δημογραφικῆς αὔξεσης καί τὴν ἀποφυγὴ «ἀναρχικῶν συνοικιῶν».

Σήμερα οἱ χωροτάκτες καί οἱ πολεοδόμοι βεβαιώνουν ὅτι ἡ *πολεοδόμησις δέν εἶναι συνώνυμο τῆς πολεοδομίας*, δηλαδή τῆς ποικιλίας, τῶν ἀντιθέσεων καί τῶν συναλλαγῶν. Μόνον τὸ κέντρο κατέχει αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά. Ἡ περιφέρεια τῶν μεγάλων ἀστικῶν συσσωρεύσεων χαρακτηρίζεται ἀπὸ ὁμοιομορφία καί μονολειτουργικότητα.

Ένα προϊόν δεν είναι τίποτα άλλο από το προϊόν μιας πολεοδομικής ενέργειας που καταλήγει στο «πολεοδομούμενο» (L'urbain). Έδω παρατηρείται η έλλειψη του κέντρου και της κεντρικότητας.

Γιά να άποφρευθοῦν αυτά τὰ κενὰ ἔγιναν προσπάθειες νὰ δημιουργηθοῦν, στίς νέες πόλεις καί ἄλλοῦ, πραγματικά ἀστικά κέντρα, συγκεντρώνοντας τίς διάφορες λειτουργίες καί τίς ιδιότητές τους, κατοικίες, ἐμπόριο, ἐξοπλισμό, ἀναψυχή κτλ. Αὐτή ἡ πολιτική εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νὰ περιορίσει τίς διαδοχικές μεταναστεύσεις, εὐνοώντας τήν αὐξηση ψυχαγωγίας τοῦ κέντρου, καί κυρίως τοῦ πρωτεύοντος κέντρου.

Ἡ νέα πόλη εἶναι πρῖν ἀπό κάθε ἄλλο «καρδιά» πόλης. Μακριά ἀπό τήν ποικιλία τῶν σχεδίων, βρίσκουμε, σάν μιὰ σταθερή, αὐτή τήν ἰδέα τῆς κεντρικοποίησης. «Μιά πόλη ἀξίζει, ὅτι ἀξίζει τὸ κέντρο της». Μιά πόλη πού δεν ἔχει κέντρο εἶναι προϊόν. Ἡ θεληματική αὐτή φιλοδοξία δημιουργίας ἑνός δυναμικοῦ ἀστικοῦ κέντρου ἀποτελεῖ τὸ μεγάλο «στοίχημα» τῶν νέων γαλλικῶν πόλεων. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὰ δημιουργηθέντα νέα κέντρα ἔρχονται σέ συναγωνισμό μέ τὰ παλιά ἀστικά κέντρα; Τίποτε δεν εἶναι σίγουρο. Αὐτὰ τὰ κέντρα διαγράφονται μέσα σέ μιὰ ἱεραρχία, σέ μιὰ ἐπανάληψη λειτουργιῶν ἢ στήν καθοδηγητική ἀπόφαση; Τὰ πρωτεύοντα κέντρα ἔχουν πάντα τὸν κύριο ρόλο ἐξ ἄρχῃ τῆν ἐπιτυχία τῶν νέων πόλεων.

Οἱ νέες πόλεις δεν δέχονται, λοιπόν, τίς περισσότερες φορῆς, ὅλες τίς δραστηριότητες, ἀλλὰ τμήματα συμπληρωματικά τοῦ δευτερογενούς τομέα, καθὼς καί λειτουργίες πού ἀνταποκρίνονται στόν τριτογενή τομέα, ἐμπόριο καί ἄλλες κοινωνικο-μορφωτικές λειτουργίες.

Αὐτή ἡ προσαρμογή τῶν λειτουργιῶν φαίνεται νὰ ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τή σύνθεση τῶν νέων πόλεων.

Τὸ Zoning τῆς Χάρτας τῶν Ἀθηνῶν ἀπορρίπτεται συστηματικά, ἐκτός ἀπό τήν περίπτωση τῶν δραστηριοτήτων ἐκείνων πού ἀπαιτοῦν μεγάλους χώρους.

Ἡ «Agora d' Evry» θά συγκεντρώσει κάτω ἀπό τήν ἴδια στέγη, καί σέ διάφορα ἐπίπεδα, ἕναν τεράστιο ἐξοπλισμὸ κρατικοῦ καί ἰδιωτικοῦ χαρακτήρα. Τὸ ὅλο ἔργο τοῦ κέντρου θά καλύπτει ἐπιφάνεια 30.000 μ², ὀργανωμένο γύρω ἀπό μιὰ «πληροφοριακὴ πλατεία», ἀπὸ ὅπου θὰ διακρίνονται ὅλες οἱ δραστηριότητες πού θὰ εἶναι ἀντιληπτῆς χάρις σέ μιὰ ἰδιωμορφὴ κατασκευή.

Στὸ Cergy οἱ πολυκατοικίες θὰ δέχονται ὀρισμένους φοιτητές τῆς Essec (Πανεπιστήμιο), πού εἶναι τοποθετημένη στήν «καρδιά» τῆς νέας πόλης. Σέ ἄλλες πόλεις διάφορα συγκροτήματα, σχολικά, μορφωτικά, κοινωνικά, θὰ τοποθετοῦνται στὸ κέντρο τῆς πόλης, ὥστε νὰ ὑπάρχει μιὰ ἑτερογένεια κοινωνικὴ ἢ δυνατότητα γιά ἐναλλαγὴ κατοικίας, γραφείων, βιοτεχνιῶν κτλ.

Πάντως, τοποθετώντας ὅλη τὴ δύναμη καί τήν πα-

ραγωγικότητα στή χωροταξικὴ ὀριοθέτηση τῶν «κέντρων» τῶν νέων πόλεων, τὸ κράτος μπορεῖ καί ἐλέγχει ἀποτελεσματικά τήν τοποθέτηση τῶν ἀπαραίτητων γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ κέντρου λειτουργιών.

Ἡ ἀγορά ἀπὸ τὸ κράτος τῶν κεντρικῶν χώρων, τῶν ἐκτάσεων γιά τὴ δημιουργία τοῦ κέντρου ἐμποδίζει τήν κτηματολογικὴ κερδοσκοπία νὰ ὑπάρξει καί ἐπιτρέπει τὴ συγκέντρωση τῶν κρατικῶν ἐπενδύσεων στὴ δημιουργία τοῦ κέντρου αὐτοῦ, «τῆς καρδιάς τῆς πόλης».

Καλὰ συνδεδεμένες μεταξὺ τους καί κυρίως μέ τὸ κέντρο, μ' ἕνα σύστημα ὁδῶν, σιδηροδρομικῶ, μοντέρνο (express, métro, aerotrain, autoroutes, κτλ), οἱ νέες πόλεις δεν ἀποκλείουν τὴ δυνατότητα ἐκμεταλεύσεως αὐτῆς τῆς προτεραιότητας γιά τοὺς κατοίκους, πού συνδέεται μέ τὴ ζωνὴ τους μέσα στὸ σύστημα τῶν μεγάλων ἀστικῶν συσσωρευσεων. Αὐτὸ τὸ δικτυο μεταφορῶν, τελειοποιημένο, θέτει ὀλόκληρο τὸν μητροπολιτικὸν χῶρο, μ' ὅλες τίς δυνατότερες ἐκλογῆς πού προσφέρει, στὴ διάθεση τῶν κατοίκων. Στὸ ἐξῆς, χάρις στὴ συνεχὴ κινητικότητα στὸ κέντρο μῆς ἀστικῆς περιοχῆς, ἢ ὑπαρξῆς ἑνός πραγματικοῦ κέντρου, μ' ὅλες τίς ἐξυπηρετήσεις, δεν θὰ ἀποτελεῖ πλεονέκτημα μῆς μειωψφίας. Τὸ κοντράστο μεταξὺ ἑνός μοναδικοῦ κέντρου, ἀρκετὰ παραστατικοῦ, καί μῆς ἀμορφῆς καί ἀνόνημης περιφέρειας θὰ μετριάται. Οἱ κάτοικοι τῶν νέων πόλεων θὰ εἶναι «ὀλοκληρωτικοί» πολίτες.

Πρέπει λοιπόν νὰ συμπεράνουμε ὅτι οἱ νέες γαλλικὲς πόλεις θὰ ὀδηγηθοῦν σέ ὀριστικὴ διακοπὴ μέ τὴν ἀρχὴ τῶν κοινωνικῶν καταπίσεων; Μποροῦν νὰ θέσουν ὀριστικά τέλος σ' αὐτές τίς ἐσωτερικὲς διακρίσεις, οἱ ὁποῖες ἐνισχύονται μέσα στίς μητροπολιτικὲς ἐκτάσεις; Μιά ἀνάλυση, μὲ διαφορετικὴ δομὴ τῶν νέων πόλεων, εἰδείξε καθαρά ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἱεραρχίας τῶν χωρῶν συνεχίζεται, ἀλλὰ καί ἐντείνεται.

Οἱ νέες πόλεις εἶναι πρῖν ἀπό κάθε ἄλλο ἕνα νέο ἀστικὸ κέντρο, θεσμικὸ σημεῖο ἑνός συνόλου, ἑνὸς τομέα κατοικιῶν, μῆς ζώνης ἀπασχόλησης καί «ἀνάδημιουργίας», «δραστηριότητας» καί «ἀναπαραγωγῆς»...

Ὅπως παραδέχονται οἱ ἴδιοι οἱ χωροτάκτες, τὸ Zoning συνεχίζει νὰ ἐπικρατεῖ ἐξω ἀπὸ τὰ κέντρα. Δεν κάνουμε παρά μιὰ ἀναπαραγωγή, σέ ἄλλη κλίμακα, τοῦ κοντράστου πού ὑπάρχει μεταξὺ κέντρου καί περιφέρειας, δηλαδὴ τοῦ προστακτικοῦ φαινόμενου.²⁰

«Ἡ δημιουργία τῶν ἀστικῶν κέντρων εἶναι τὸ μόνο θέμα γιά τὸ ὁποῖο ἐλήφθησαν αὐστηρὲς καί σοβαρῆς ἀποφάσεις ἐνθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τὸ ἀνώτατο κρατικὸ ἐπίπεδο καί διαρκῶς ἐπανεξετάζονταν γιά τὴν κατασκευὴ καί ἐπιτυχία τους».

20. Προστακτικὸ φαινόμενο: Ἡ δομὴ πού ἔχει σάν ἀποτέλεσμα μιὰ νέα κοινωνικὴ διάκριση τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ ἀνώτατες κοινωνικὲς τάξεις μένουν στὸ κέντρο τῶν ἀστικῶν περιοχῶν, κοντὰ στὰ κέντρα ἀποφύσεων, ἐνῶ οἱ ἄλλοι μεταναστεύουν στίς νέες πόλεις ἢ στὰ νέα δημιουργούμενα συγκροτήματα.

Ὅσον ἀφορᾶ τὰ ἄλλα, ἀφέθηκε ἐλευθερία σέ κάθε ομάδα ἐργασίας. Παρ' ὅλες ὁμως τίς προσπάθειες τῶν χωροτακτῶν, σήμερα εἶναι βέβαιο ὅτι τὰ κέντρα τὰ ὁποῖα προβάλλουν οἱ νέες πόλεις δέν θά ἀσκοῦν παρά μόνο δευτερεύοντα ρόλο, θά ἐξακολουθοῦν νά ἐξαρτιῶνται ἀπό τὰ πρωτεύοντα. Πάντως, αὐτά τὰ κέντρα ἀνήκουν σέ κάθε στιγμή στήν «ἡγεμονία» τοῦ πρωτεύοντος κέντρου, τοῦ ὁποῖου συλλέγουν τίς ἀπορριπτόμενες λειτουργίες.

Ἡ πολιτική τῶν νέων πόλεων συμμετέχει ἐν τούτοις σέ μιᾶ ἄλλῃ πολιτική ἢ ὁποῖα συνίσταται στό ξεκαθάρισμα τῶν κέντρων γιά νά ἐπιτευχθεῖ ἡ ἐνδυνάμωσή τους.

Πάντως, ὑπάρχει μιᾶ ἀλληλοκάλυψη μεταξύ πρωτεύοντος καί δευτερεύοντος, μεταξύ διευθυντικῶν δραστηριοτήτων, πράγμα πού ἐξηγεῖ τή σημασία πού δόθηκε στά δίκτυα συνδέσεως μέ τό ἐκάστοτε κέντρο.

Ἡ εἰκόνα πού προβάλλεται δέν εἶναι πλέον ἡ εἰκόνα μιᾶς ἰσορροπημένης καί ἀνεξάρτητης κοινότητας, πού διέπεται ἀπό τήν ὑποστήριξη τῶν κατοίκων, ἀλλά, στό μεγαλύτερο μέρος, εἶναι ἡ εἰκόνα ἐνός «American way of life», μέσα στόν ὁποῖο οἱ κάτοικοι πολὺ κινητικά συμμετέχουν σ' ἕναν καταναλωτικό πολιτισμό χάρη στό κυκλοφοριακό σύστημα.

Ἡ ἀναζητούμενη ἐνότητα δέν εἶναι αὐτή τῆς γειτο-

νιάς, τῆς συνοικίας ἢ τῆς ἴδιας τῆς νέας πόλης, ἀλλά ἡ ἐνότητα τοῦ συνόλου τῆς ἀστικής περιοχῆς, πού ἔχει καταστεῖ ἀλληλέγγυα ἀπό τόν πολλαπλασιασμό τῆς κινητικότητας τῶν κατοίκων. Ἡ ἀστική ψυχαγωγία δέν ἔχει τίποτα τό ἰδιαίτερο μέ τή «δημιουργηθεῖσα» κοινωνική ζωή, χωρίς τή ζωτικότητα τῶν κοινωνικῶν σχέσεων.

Ἡ καθημερινή ζωή τῶν κατοίκων τῶν νέων πόλεων μένει ὀριοθετημένη ἀπό τίς δυνάμεις ἀποφάσεων πού εἶναι τοποθετημένες στό πρωτεύον κέντρο, δηλαδή, στήν κατευθυνόμενη κεντρικοποίηση, τῆς ὁποίας ἡ θέση ἐξουσιάζει τίς μητροπολιτικές ἐκτάσεις πού ἀρχισαν νά μεταβάλλονται σ' αὐτό πού πολλοί ὀνομάζουν «περιοχὴ φερμῶν».

Δημιουργήθηκαν λοιπόν ἑλκυστικά καί σύγχρονα κέντρα γιά νά ἐξαφανιστεῖ τό φαινόμενο τοῦ προαστίου· ἀντιθέτως, ὁμως, τὰ νέα αὐτά κέντρα στή Γαλλία δίνουν μιᾶ νέα ἔμφαση ἀκριβῶς στό φαινόμενο αὐτό. Δηλαδή, ἡ πολιτική ἢ ὁποῖα ἀκολουθεῖται νομίζουμε ὅτι τείνει σέ μιᾶ ποσοτική βελτίωση τῶν κέντρων, χωρίς βασικές καί κοινωνικές ἀλλαγές.

Ἐάν μπορεῖ νά ἰσχυρίζεται κανεὶς ὅτι αὐτή ἡ πολιτική παρουσιάζει κάτι τό νέο στόν πολεοδομικό τομέα, ὡστόσο, δέν εἶναι τίποτα τό νέο, στήν πραγματικότητα, ἐκτός ἴσως ἀπό ἕνα νέο μοντέλο «προαστικοποίησης».